

jest planowanie, ocena działalności oraz ewentualne decyzje. Zaleca się także comiesięczną Mszę Świętą w intencji misji. Czymś nowym jest zalecenie tworzenia grup modlitewnych oraz powoływanie woluntariuszy wspomagających dzieło misji oraz chorych i niepełnosprawnych⁹².

Jaako wytyczne na przyszłość stowarzyszenia można przyjąć słowa papieża Jana Pawła II wypowiedziane podczas audiencji w dniu 4 grudnia 1995 r., nazajutrz po kanonizacji Eugeniusza de Mazenod:

Obok osób konsekrowanych, również świeccy wiele zawdzięczają nowemu świętemu. (...) Święty Eugeniusz podkreślał, aby każdy w Chrystusie mógł stać się pełnym człowiekiem, autentycznym chrześcijaninem, wiarygodnym świętym. To zadanie jest również waszym.

⁹² To znaczy 8 grudnia (Niepokalane Poczęcie), 21 maja (Św. Eugeniusza de Mazenod), 17 lutego (rocznica zatwierdzenia zgromadzenia oraz jego konstytucji).

⁹³ H a 11, *Directoire*, ff. 2-3.

FRANCISZEK JABŁOŃSKI

Zadania referenta misyjnego według norm II Polskiego Synodu Plenarnego

W dokumentach II Powojennego Synodu Plenarnego (II PSP), które weszły w życie w Kościele w Polsce z dniem 28 II 2001 r. (od Środy Popielcowej) Dzieło misyjnego poświęcony jest specjalny rozdział: „Misyjny Adwent Nowego Tysiąclecia”. Składa się on z trzech części: 1) Misyjna natura Kościoła, 2) Misje wczoraj i dziś oraz 3) Zadania misyjne Kościoła w Polsce. Dokumenty synodalne wspominają o misjach także w rozdziale o „Potrzebach i zadaniach nowej ewangelizacji na przełomie II i III Tysiąclecia Chrześcijaństwa” w numerach 13 i 59 (zadania misyjne).

Dokumenty II PSP nie podejmują wprost tematu roli czy zadań referenta misyjnego. Samo określenie referenta misyjnego ma swoje źródło w kurialnych i zakonnych referatach, wśród których istnieje referat duszpasterstwa misyjnego, ds. misji lub misjonarzy. Nazwa ta powszechnie używana jest jednak w strukturach diecezjalnych i zakonnych, stąd wydaje się rzeczą bardzo istotną, aby bardziej precyzyjnie ukazać kim jest oraz jakie zadania ma do spełnienia diecezjalny (czy równoleżnikowo zakonny) referent misyjny. Zadania te ukazane zostaną przez pryzmat odpowiedzialności misyjnej Kościoła powszechnego oraz partykularnego (diecezjalnego).

I. KIM JEST REFERENT MISYJNY?

Statuty Papieskich Dzieł Misyjnych (PDM) oraz II Powojenny Synod Plenarny (II PSP) polecają, aby „w każdej diecezji biskup mianował dyrektora PDM” (II PSP 17). Zaleca się, by tenże dyrektor był jednocześnie delegatem biskupim ds. misji (por. Statuty PDM 6a). Statuty przewidują także możliwość pełnienia tych dwóch funkcji przez dwie różne osoby. Wspomina o tym również *Cooperatio missionalis* – Instrukcja Kongregacji Ewangelizacji Narodów (por. CM 9). W pragmatyce diecezjalnej przyjęła się zasada, że obie te funkcje pełni jedna osoba czyli Diecezjalny Referent Misyjny.

Prawie we wszystkich diecezjach w Polsce, z wyjątkiem diecezji tarnowskiej, dzieło misyjne w strukturach kurialnych umieszczone zostało w wydziałach duszpasterstwa ogólnego lub specjalistycznego, razem z innymi duszpasterstwami: np. roszkowania, ludzi pracy, prawników, harcerzy itp. Jedynie w diecezji tarnowskiej duszpasterstwo misyjne zostało dowartościowane w sposób szczególny. Tu dyrektor PDM i delegat biskupi ds. misji pełni funkcję wikariusza biskupiego ds. misji i jest jednocześnie dyrektorem wydziału ds. misji. Również on decyduje o finansach misyjnych poza wydziałem ekonomicznym kurii. Te dwa istotne elementy stały się fundamentem szeroko rozwiniętej animacji misyjnej w diecezji. W pozostałych diecezjach w Polsce funkcja dyrektora diecezjalnego PDM i delegata biskupiego ds. misji połączona jest przeważnie z innymi obowiązkami kurialnymi, seminaryjnymi czy parafialnymi. Wpływa to w znacznym stopniu na animację misyjną w diecezjach.

Podstawy działalności referenta misyjnego wg norm II PSP wynikają z misyjnej natury Kościoła oraz ze zrozumienia i motywacji działalności misyjnej. Referent wchodzi w strukturę, zarówno Kościoła powszechnego jak i partykularnego, odpowiedzialne za misję. Jest członkiem Rady Krajowej PDM oraz w sposób pośredni członkiem Komisji Misyjnej Episkopatu Polski (KMEP). Działalność referenta misyjnego wynika także z podstawowych obowiązków biskupa, jakimi są: popieranie, kierowanie i uzgadnianie działalności misyjnej (II PSP 17), oraz *ipso facto* z przyjęcia funkcji dyrektora diecezjalnego PDM i delegata biskupiego ds. misji.

II. ZADANIA REFERENTA MISYJNEGO

1. Referent misyjny utrzymuje stały kontakt z dyrekcją krajową PDM, uczestnicząc w ogólnopolskich spotkaniach organizowanych dwa razy do roku oraz w spotkaniach KMEP. Osobne spotkania dla delegatów biskupich ds. misji (z inicjatywy KMEP) odbywają się sporadycznie (w ostatnich latach odbyły się tylko dwa: w Gietrzwałdzie i Gnieźnie); najczęściej odbywają się one w ramach posiedzeń Krajowej Rady Papieskich Działań Misyjnych. Referent przedstawia plan pracy animacyjnej oraz zalecenia PDM i KMEP biskupowi diecezji w celu omówienia i zatwierdzenia przez ordynariusza. Nie bez przyczyny nazywany jest więc często „sumieniem misyjnym biskupa”.

2. Wg II PSP biskup ma powołać Diecezjalną Radę Misyjną (por. II PSP 17; CM 12) i to właśnie referent powinien dążyć do jej stworzenia. Jednak, aby taka rada mogła zaistnieć, trzeba rozpocząć pracę nad utworzeniem odpowiednich struktur diecezjalnych. Wśród tych struktur należy wymienić: dekanalnych referentów misyjnych (mianowanych przez biskupa, wybranych przez dziekana lub przez samych duchownych spośród siebie – najlepiej jest, gdy tę funkcję w dekanacie pełni proboszcz); świeckich animatorów misyjnych, których formację prowadzi Szkoła Animatora Misyjnego organizowana na szczeblu ogólnopolskim przez PDM lub na szczeblu diecezjalnym przez referenta – ważną rolę w tej formacji mogą spełnić katecheci; przedstawiciele męskich i żeńskich instytutów życia kon-

sekrowanego znajdujących się na terenie diecezji; przedstawiciele kleryckiego koła misyjnego; przedstawiciele organizacji czy wspólnot promisyjnych lub chętnych z innych wspólnot lub stowarzyszeń kościelnych, pragnących uczestniczyć w animacji misyjnej.

3. Referent prowadzi w ciągu roku permanentną formację osób zaangażowanych w ramach wymienionych struktur poprzez organizowanie diecezjalnych spotkań, połączonych z modlitwą, formacją i przekazywaniem informacji.

4. Referent misyjny powinien uczestniczyć w posiedzeniach Rady Kapłańskiej lub Duszpasterskiej, do czego zobowiązuje *Cooperatio missionalis* w słowach: „osoba ta winna być członkiem rady kapłańskiej lub duszpasterskiej” (CM 9), a II PSP stwierdza, że „działalność misyjna powinna znaleźć właściwe miejsce w ogólnopolskich programach duszpasterskich, katechetycznych i homiletycznych” (II PSP 57). Aplikując to postanowienie synodalne w ramach struktur diecezjalnych, należy je odnieść do referenta, który jako członek rady kapłańskiej, a najlepiej rady duszpasterskiej, powinien uczestniczyć w przygotowaniach diecezjalnego programu duszpasterskiego.

5. Referent powinien zatroszczyć się o to, aby w dokumentach diecezjalnego synodu został zamieszczony, podobnie jak w ogólnopolskim, dokument o misjach. W tych diecezjach, gdzie trwa synod jest to jedno z priorytetowych zadań.

6. Bardzo ważnym elementem w formacji liderów misyjnych jest tzw. misyjna oświata. Stąd wynikają dla referenta następujące zadania: kolportaż czasopism, książek i materiałów misyjnych, środków audiowizualnych do szerszego grona odbiorców, nie tylko do poszczególnych parafii. W celach animacyjnych wydaje się być rzeczą bardzo pożyteczną wydawanie krótkiego informatora czy diecezjalnego periodyku, zawierającego informacje o animacji misyjnej oraz o misjonarzach z diecezji. W kilku diecezjach wydawany jest specjalny biuletyn: Kraków, Tarnów, Gnieźno, Rzeszów, Przemyśl, Olsztyn. W szerzeniu oświaty misyjnej referent może również wykorzystać internet, diecezjalne czasopisma, radio oraz telewizję lokalną.

7. Referent powinien zatroszczyć się o to, aby w diecezjalnym kalendarzu liturgicznym został wyraźnie zaznaczony „kalendarz misyjny” – jak nazwał go synod, czyli tzw. dni misyjne w roku liturgicznym – oraz Papieska Intencja Misyjna na każdy miesiąc wraz z zachętą o odprawienie w tej intencji nabożeństwa misyjnego.

8. Propagować obchody Niedzieli Misyjnej (trzecia niedziela października) oraz Tygodnia Misyjnego, podczas którego referent powinien szerzyć papieskie orędzie na światowy Dzień Misyjny. Materiały na ten Tydzień przesyłane z Warszawy od PDM, powinny być poprzedzone pismem *Pro memoria*, skierowanym od biskupa do każdej parafii z prośbą i zachętą do ich wykorzystania w duszpasterstwie parafialnym i przygotowania wraz z Parafialną Radą Duszpasterską całego Tygodnia Misyjnego.

9. W związku ze zbórkami pieniężnymi organizowanymi w ciągu roku przez PDM i KMEP oraz przez Komitet pomocy katolikom i Kościołom na Wschodzie

referent powinien klarownie wyjaśnić cel danej zbiórki oraz jej rodzaj (składka czy dodatkowa zbiórka).

10. W celu dokumentacji podejmowanych inicjatyw misyjnych w diecezji referent powinien zatroszczyć się o to, aby wszelkiego rodzaju pisma na ten temat składane były w archiwum Kurii. Pożyteczną rzeczą jest prowadzenie diecezjalnej kroniki.

11. Referent powinien troszczyć się o nowe powołania misyjne, uwzględniając wszystkie jego kategorie: misjonarzy diecezjalnych (fideionistów) i zakonnych, braci i siostry zakonne oraz świeckich misjonarzy, którzy jak mówi synod „mają prawo do podejmowania działalności misyjnej *ad gentes*” (II PSP 22). Świeckich kandydatów powinien najpierw zaangażować w dzieło diecezjalne, a następnie czynić starania umożliwiające im wyjazd na misje.

12. Referent powinien utrzymywać stały kontakt z kleryckim kołem (ogniskiem) misyjnym, uczestnicząc w spotkaniach oraz przekazując materiały animacyjne.

13. Referent powinien troszczyć się o misjonarzy pochodzących z diecezji poprzez:

- tworzenie diecezjalnego dzieła, które duchowo i materialnie wspierać będzie misjonarzy;
- troskę o misjonarzy w czasie ich pobytu urlopowego w diecezji (wg zaleceń KMEP z roku 1979 „bezpośrednim opiekunem i zarazem przełożonym misjonarza na urlopie jest z ramienia ordynariusza diecezjalnego dyrektor ds. misji względnie promotor czy prokurator misyjny”);
- zapraszanie misjonarzy do pomocy w animacji misyjnej w diecezji;
- troskę o egzystencjalne potrzeby misjonarzy;
- korespondencję z misjonarzami, przesyłanie życzeń świątecznych oraz informacji o tym, co dzieje się w diecezji;
- troskę o rodziców misjonarzy (czego przejawem może być m.in. organizowanie dla nich spotkań, szczególnie w okresie Świąt Bożego Narodzenia).

14. Z formacją misyjną referent powinien docierać do dzieci, młodzieży, starszych, a także zachęcać chorych do apostołstwa na rzecz misji.

15. Propagować stowarzyszenia i organizacje misyjne np. MIVA Polska (por. II PSP 72).

16. Referent zobowiązany jest do przedłożenia rocznego sprawozdania duszpastersko-finansowego dyrekcji krajowej PDM z diecezji oraz aktualnego stanu misjonarzy w diecezji do KMEP.

Wymienione zadania realizowane są przez referentów w diecezjach i w zakonach w różny sposób. Do pełnej realizacji powyższych zadań potrzeba czasu oraz „misyjnej pasji”. Takiego niegasnącego zapału, pomimo trudności, takiej misyjnej iskry życzą sobie i wszystkim propagatorom misyjnego dzieła w Polsce.

Niniejszy referat został wygłoszony w czasie ogólnopolskiego posiedzenia Krajowej Rady Papieskich Dzieł Misyjnych, na którym obecni byli także przedstawiciele Komisji Misyjnej Episkopatu Polski, zakonni referenci misyjni oraz świeccy współpracownicy misji w Sulejówku, w dniu 24 IX 2002 r.

EUGENIUSZ SAKOWICZ

Maria w Koranie i w tradycji muzułmańskiej

Od dwóch tysięcy lat chrześcijanie głoszą światu Jezusa Chrystusa, prawdziwego Boga i prawdziwego Człowieka, Drugą Osobę Trójcy Przenajświętszej. Wskazują ludzkości na zbawczą wartość Wcielenia i Odkupienia dokonanego w Nim i przez Niego. Proklamują Ewangelię i bronią krzyża, który stanowi o istocie chrześcijaństwa. Jezus Chrystus, Syn Najświętszej Maryi Panny, wyznacza centrum chrześcijańskiej wiary. Stanowi o duchowej tożsamości każdego ochrzczonego. Matka Boża, która z woli Wszchemogącego obdarowała Jezusa ludzką naturą, wskazuje na Niego i do Niego prowadzi. W chrześcijańskiej wierze Maryja nie zastępuje Boga. Nie jest Bogiem, jak uważają muzułmanie. W obecnym studium zapis imienia Maryja odnosić się będzie do chrześcijaństwa (w cytatach – także do islamu), natomiast forma imienia – Maria do islamu.

Proklamacja Jezusa Chrystusa przez chrześcijan oraz „nabożeństwo” do Maryi, Matki Bożej, zbiega się w dzisiejszych czasach z „głoszeniem” Jezusa oraz ukazywaniem światu Jego Matki – Marii przez muzułmanów. Wyznawcy i poddani woli Allaha, wierni Muhammadowej religii uważają, odwołując się do Koranu i tradycji, iż jedynie oni znają pełną prawdę o Jezusie i Marii. Otaczają Syna Marii wielką czcią i szacunkiem, bowiem jako prorok – twierdzą – zapowiadał nadejście Mahometa i swoim życiem oraz nauczaniem przygotował mu drogę. Ten „teologiczny paradoks” domaga się dziś od katolickich teologów obiektywnego odniesienia do tzw. chrystologii (raczej – jezologii) i mariologii muzułmańskiej. Wpierw jednak zbudować należy chrześcijańską (katolicką) teologię islamu.

Już na samym wstępie niniejszej prezentacji stwierdzić należy, iż muzułmanie, którzy uważają siebie za wiernych prawdziwej i jedynej religii, ukazanej i darowanej przez Boga dla ludzkości, z wielkim szacunkiem odnoszą się do Jezusa i do Jego Matki. Twierdzą jednak, iż ewangeliczny obraz tych – tylko i wyłącznie ludzkich postaci – został zniekształcony, zafałszowany przez chrześcijan. Prawdziwy obraz przekazany został przez Koran i dalej przekazywany jest przez tradycję muzułmańską.

ANNALES MISSIOLOGICI POSNANIENSES

tom 13
2003

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA • WYDZIAŁ TEOLOGICZNY
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY • FACULTY OF THEOLOGY
POZNAŃ, POLAND